

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG NGHIỆP HÀ NỘI**

NGUYỄN VĂN TRỊ

**NGHIÊN CỨU QUY HOẠCH SỬ DỤNG ĐẤT LỒNG GHÉP
YẾU TỐ MÔI TRƯỜNG TẠI KHU KINH TẾ CỬA KHẨU
QUỐC TẾ CÀU TREO, HÀ TĨNH**

**LUẬN ÁN TIẾN SĨ
CHUYÊN NGÀNH: QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI**

HÀ NỘI - 2014

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG NGHIỆP HÀ NỘI**

NGUYỄN VĂN TRI

**NGHIÊN CỨU QUY HOẠCH SỬ DỤNG ĐẤT LỒNG GHÉP
YẾU TỐ MÔI TRƯỜNG TẠI KHU KINH TẾ CỬA KHẨU
QUỐC TẾ CÀU TREO, HÀ TĨNH**

CHUYÊN NGÀNH : QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

MÃ SỐ : 62 85 01 03

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC

1. GS.TSKH. ĐẶNG HÙNG VÕ

2. PGS.TS. NGUYỄN XUÂN THÀNH

HÀ NỘI - 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của tôi. Các kết quả nghiên cứu trong luận án là trung thực, chưa được ai công bố trong bất kỳ công trình, luận án nào và chưa sử dụng để bảo vệ học vị nào.

Mọi sự giúp đỡ đã được cảm ơn và các thông tin tham khảo, trích dẫn đã được nêu rõ nguồn gốc.

Tác giả luận án

Nguyễn Văn Trị

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình nghiên cứu và hoàn thành luận án, ngoài sự nỗ lực của bản thân, tôi đã nhận được sự hướng dẫn, giúp đỡ, ủng hộ nhiệt tình của nhiều cơ quan, tổ chức, cá nhân, bạn bè và đồng nghiệp. Nhân dịp này tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành về sự quan tâm quý báu đó.

Trước hết, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn GS.TSKH. Đặng Hùng Võ - Trường Đại học Khoa học Tự nhiên, Đại học Quốc gia Hà Nội và PGS.TS. Nguyễn Xuân Thành - Trường Đại học Nông nghiệp Hà Nội đã trực tiếp hướng dẫn, tận tình chỉ bảo, cung cấp cho tôi nhiều tư liệu quý, góp ý hoàn thiện Luận án và các công trình nghiên cứu liên quan đến đề tài; cảm ơn TS. Nguyễn Duy Bình và ThS. Nguyễn Anh Tuấn - Trường Đại học Nông nghiệp Hà Nội, đã giúp đỡ, phối hợp nghiên cứu chuyên đề ứng dụng công nghệ mô hình hoá để đánh giá, dự báo xói mòn đất; cảm ơn ThS. Phạm Như Hách - Viện Nghiên cứu quản lý đất đai đã phối hợp, giúp đỡ xử lý các tài liệu, số liệu, các loại bản đồ, bản vẽ... trong việc hoàn thiện Luận án.

Tôi xin gửi lời cảm ơn đến các đồng chí lãnh đạo khoa và các bộ môn; các thầy cô giáo Bộ môn Quy hoạch đất đai và các Bộ môn khác thuộc Khoa Quản lý đất đai; các cán bộ Viện Đào tạo Sau đại học (trước đây), Ban Quản lý đào tạo - Trường Đại học Nông nghiệp Hà Nội đã giúp đỡ, góp ý, tạo điều kiện cho tôi trong quá trình nghiên cứu và thực hiện đề tài.

Tôi xin chân thành cảm ơn Ban Giám hiệu Trường Đại học Nông nghiệp Hà Nội, lãnh đạo Tổng cục Quản lý đất đai, Viện Nghiên cứu Quản lý đất đai; lãnh đạo và các phòng, ban Ban Quản lý Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo; UBND huyện Hương Sơn, các xã, thị trấn và các cơ quan, đơn vị trong địa bàn Khu kinh tế; Sở TNMT và các sở, ban, ngành tỉnh Hà Tĩnh và các bạn bè, đồng nghiệp, người thân... đã tạo điều kiện, giúp đỡ, động viên tôi trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành luận án.

Một lần nữa tôi xin trân trọng cảm ơn về tất cả sự giúp đỡ quý báu đó!

Hà Nội, tháng 4 năm 2014

Nguyễn Văn Trị

MỤC LỤC

Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục	iii
Danh mục các chữ viết tắt	viii
Danh mục các bảng	x
Danh mục các hình	xii
MỞ ĐẦU	1
1 Đặt vấn đề	1
2 Mục tiêu của đề tài	2
3 Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	3
4 Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	3
5 Những đóng góp mới của đề tài	3
Chương 1 TỔNG QUAN CÁC VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	5
1.1 Cơ sở lý luận về quy hoạch sử dụng đất lồng ghép yếu tố môi trường	5
1.1.1 Một số khái niệm	5
1.1.2 Quy hoạch sử dụng đất theo yêu cầu phát triển bền vững	6
1.1.3 Cơ sở của việc lồng ghép quy hoạch sử dụng đất và yếu tố môi trường	12
1.2 Cơ sở thực tiễn của quy hoạch sử dụng đất lồng ghép yếu tố môi trường	20
1.2.1 Quy hoạch môi trường trên thế giới và ở Việt Nam	20
1.2.2 Quy hoạch sử dụng đất theo yêu cầu bảo vệ môi trường và phát triển bền vững ở một số nước và tổ chức quốc tế	23
1.2.3 Quy hoạch sử dụng đất lồng ghép yếu tố môi trường của Chương trình SEMLA ở Việt Nam	26
1.2.4 Tình hình quy hoạch sử dụng đất tại các khu kinh tế cửa khẩu Việt Nam	35
1.2.5 Những cảnh báo về tác động giữa đất đai và môi trường ở Việt Nam	37
1.3 Cách tiếp cận lồng ghép yếu tố môi trường trong quy hoạch sử dụng đất	47
1.3.1 Cách tiếp cận hệ thống	47

1.3.2	Cách tiếp cận sinh thái	47
1.3.3	Cách tiếp cận về phân vùng lãnh thổ	48
1.3.4	Cách tiếp cận liên ngành	48
1.3.5	Cách tiếp cận đánh giá tác động môi trường (ĐTM) và đánh giá môi trường chiến lược (ĐCM)	49
1.4	Nhận xét chung về tổng quan tài liệu và hướng nghiên cứu của đề tài	49
1.4.1	Nhận xét chung	49
1.4.2	Hướng nghiên cứu chính của đề tài	52
Chương 2 NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU		53
2.1	Nội dung nghiên cứu	53
2.1.1	Đánh giá khái quát về quy hoạch sử dụng đất và môi trường trong quy hoạch chung xây dựng Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo.	53
2.1.2	Nghiên cứu hiện trạng các yếu tố môi trường tác động đến sử dụng đất tại Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	53
2.1.3	Xác định các yếu tố môi trường cần giám sát và lựa chọn các yếu tố môi trường để lồng ghép trong quy hoạch sử dụng đất tại Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	53
2.1.4	Đánh giá tác động và lồng ghép các yếu tố môi trường vào quy hoạch một số khu chức năng của Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	54
2.1.5	Đề xuất điều chỉnh, bổ sung quy hoạch một số khu chức năng và một số giải pháp về tổ chức thực hiện quy hoạch của Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	54
2.1.6	Đề xuất cách tiếp cận về phương pháp xác định yếu tố môi trường và cách thức lồng ghép yếu tố môi trường trong quy hoạch sử dụng đất.	54
2.2	Phương pháp nghiên cứu	54
2.2.1	Phương pháp điều tra, thu thập thông tin	54
2.2.2	Phương pháp thống kê, tổng hợp	56
2.2.3	Phương pháp chuyên gia (phương pháp Delphy)	56
2.2.4	Phương pháp ma trận môi trường (Matrix method)	58

2.2.5	Phương pháp cho điểm	58
2.2.6	Phương pháp mô hình	58
2.2.7	Phương pháp sử dụng các phần mềm để xây dựng các loại bản đồ của Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	61
2.2.8	Ứng dụng công thức tính toán gần đúng mức ồn tương đương trung bình, mức ồn nguồn và mức suy giảm ồn theo khoảng cách	61
2.2.9	Sử dụng công thức tính dự báo ô nhiễm môi trường	62
2.2.10	Sử dụng kết hợp các phương pháp điều tra thực địa, điều tra, thu thập thông tin thứ cấp, phương pháp thống kê, phân tích tổng hợp và bản đồ để dự báo áp lực về đất đai.	63
Chương 3 KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN		64
3.1	Đánh giá khái quát về quy hoạch sử dụng đất và môi trường trong quy hoạch chung xây dựng của Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	64
3.1.1	Khái quát điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội của Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	64
3.1.2	Đánh giá nội dung quy hoạch sử dụng đất trong đồ án quy hoạch chung xây dựng của Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	71
3.1.3	Đánh giá việc xây dựng báo cáo môi trường chiến lược trong quy hoạch chung xây dựng Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	75
3.2	Hiện trạng các yếu tố môi trường tác động đến sử dụng đất tại Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	77
3.2.1	Hiện trạng môi trường nước, không khí, tiếng ồn	77
3.2.2	Hiện trạng môi trường đất	80
3.2.3	Hiện trạng lũ lụt, ngập úng	82
3.2.4	Hiện trạng hệ sinh thái rừng, đa dạng sinh học và nguồn nước	84
3.2.5	Hiện trạng xử lý chất thải	88
3.3	Xác định các yếu tố môi trường cần giám sát và lựa chọn yếu tố môi trường để lồng ghép trong quy hoạch sử dụng đất tại Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo, Hà Tĩnh	89

3.3.1	Phân tích tác động của các yếu tố môi trường đối với sử dụng đất và quy hoạch sử dụng đất tại Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	89
3.3.2	Xác định các yếu tố môi trường trong quy hoạch sử dụng đất cần giám sát tại Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	96
3.3.3	Lựa chọn các yếu tố môi trường trong quy hoạch sử dụng đất để lồng ghép tại Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	102
3.4	Đánh giá tác động và lồng ghép các yếu tố môi trường trong quy hoạch sử dụng đất tại một số khu chức năng của Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	106
3.4.1	Lựa chọn các khu chức năng để đánh giá tác động và lồng ghép với yếu tố môi trường trong quy hoạch sử dụng đất tại Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	106
3.4.2	Ứng dụng một số phương pháp dự báo để đánh giá tác động và lồng ghép các yếu tố môi trường trong quy hoạch sử dụng đất đối với một số khu chức năng của Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	111
3.5	Đề xuất điều chỉnh, bổ sung quy hoạch sử dụng đất của Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	137
3.5.1	Một số kiến nghị, đề xuất chung đối với quy hoạch sử dụng đất Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	137
3.5.2	Đề xuất điều chỉnh, bổ sung quy hoạch sử dụng đất ở một số khu đô thị, khu công nghiệp và khu tái định cư của Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	137
3.5.3	Tổng hợp diện tích các loại đất các khu chức năng trong quy hoạch chung Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo sau khi điều chỉnh, bổ sung	140
3.5.4	Đề xuất bổ sung một số giải pháp về tổ chức thực hiện quy hoạch sử dụng đất tại Khu Kinh tế cửa khẩu quốc tế Cầu Treo	142
3.6	Đề xuất cách tiếp cận về phương pháp lựa chọn các yếu tố môi trường và các bước lồng ghép những yếu tố môi trường chủ yếu trong quy hoạch sử dụng đất của các Khu kinh tế cửa khẩu	142

KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	148
1 Kết luận	148
2 Kiến nghị	150
Danh mục công trình đã công bố liên quan đến luận án	151
Tài liệu tham khảo	152
Phụ lục	157

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

ADB	Ngân hàng phát triển châu Á (Asian Development Bank)
BCHTW	Ban Chấp hành Trung ương
BĐKH	Biến đổi khí hậu
Bộ TNMT	Bộ Tài nguyên và Môi trường
CKQT	Cửa khẩu quốc tế
CTR	Chất thải rắn
CTR _{sh}	Chất thải rắn sinh hoạt
ĐBSCL	Đồng bằng sông Cửu Long
ĐDSH	Đa dạng sinh học
ĐMC	Đánh giá môi trường chiến lược
ĐTM	Đánh giá tác động môi trường
GIS	Hệ thống thông tin địa lý
GPMB	Giải phóng mặt bằng
FAO	Tổ chức Lương thực và Nông nghiệp Liên hợp quốc
IIED	Viện quốc tế về Môi trường và Phát triển
KCN	Khu công nghiệp
KDC	Khu dân cư
KĐT	Khu đô thị
KT - XH	Kinh tế - Xã hội
MTST	Môi trường sinh thái
OECD	Tổ chức Hợp tác và Phát triển Kinh tế (Organisation for Economic Co-operation and Development)
PPA	Phương pháp tham gia cộng đồng
QC	Quy chuẩn
QHSDĐ	Quy hoạch sử dụng đất
SEMLA	Chương trình hợp tác Việt Nam - Thụy Điển về tăng cường năng lực quản lý đất đai và môi trường